

KORRALDUS

08.07.2025 nr DM-130128-62

Verston Eesti OÜ keskkonnaloa nr KL-523788 andmine

1. OTSUS

Lähtudes alljärgnevalt toodud asjaoludest, kaalutlustest ja esitatud keskkonnaloa taotlusest ning tuginedes veeseaduse § 187 p 12, § 191 lg 1, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 41 lg 5 otsustab Keskkonnaamet:

1.1. Anda Verston Eesti OÜ-le (registrikood 11947047; aadress Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Pärnu tn 128, 72720) keskkonnaluba nr KL-523788 Harju maakonnas Rae vallas Lehmja ja Rae külas Rail Baltica Harju II põhitrassi süvendi ehitustöödega seonduvalt põhjavee ümberjuhtimiseks 3 400 000 m³ aastas, 850 000 m³ kvartalis ja 4 800 m³ ööpäevas, kehtivusega kuni 31.12.2028;

1.2. Määrata keskkonnaloaga nr KL-523788 ümberjuhitava põhjavee kogused (vorm V2), põhjavee (V3) ning väljalaskme seirenõuded (vorm V4, V7), meetmed vee erikasutuse mõju vähendamiseks (V16) ja nõuded teabe esitamiseks loa andjale (V17), nagu kirjas korralduse p 3;

1.3. Avalikustada keskkonnaloa nr KL-523788 andmise otsus ametlikus väljaandes Ametliku Teadaanded;

1.4. Korraldus jõustub teatavaks tegemisel Verston Eesti OÜ-le.

Keskkonnaluba on kantud keskkonnaotsuste infosüsteemi KOTKAS^[1] registreerimisnumbriga KL-523788. Käesolev korraldus on keskkonnaloa nr KL-523788 lahutamatu osa.

2. ASJAOLUD

2.1. Keskkonnaloa taotluse läbivaatamine

Verston Eesti OÜ^[2] (edaspidi *ettevõtte*) esitas 12.02.2025 Keskkonnaametile nõuetekohase keskkonnaloa taotluse.^[3] Ettevõtte taotleb Rae vallas Lehmja ja Rae külas Rail Baltica Harju II põhitrassi süvendi ehitustöödega seonduvalt keskkonnaluba põhjavee ümberjuhtimiseks, kehtivusega kuni 31.12.2028 (edaspidi *taotlus*).

Taotlusele on lisatud keskkonnamõjude hindamise aruanne^[4] „RAIL BALTICU RAUDTEETRASSI LÕIGU „ÜLEMISTE-KANGRU“ EHITUSPROJEKTI

KESKKONNAMÕJU HINDAMINE (KMH)“ (edaspidi *KMH*), mille raames on muuhulgas hinnatud ka taotletava tegevusega seotud keskkonnamõju. Lisaks on taotlusele lisatud K. Mänd ja M.Pree poolt koostatud eksperthinnang „Rail Balticu Harju II põhitrassi ehitustööde käigus põhjavee taseme alandamise mõju eksperthinnang“ (edaspidi *eksperthinnang*), kus on täiendavalt ja täpsustavalt hinnatud põhjavee ümberjuhtimise mõju.

Veeseaduse (edaspidi *VeeS*) § 2 lg 2, § 191 lg 1 ja keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (edaspidi *KeÜS*) § 41 lg 1 p 1 ja lg 5 kohaselt annab Keskkonnaamet vee erikasutuseks keskkonnaluba (edaspidi *keskkonnaluba*). Keskkonnaluba taotluse menetlusele kohaldatakse KeÜS 5. peatüki ja haldusmenetluse seaduse (edaspidi *HMS*) sätteid, arvestades VeeS sätestatud erisusi.

2.2. Keskkonnaluba taotluse ja otsuse eelnõu avalikustamine ning menetlusosaliste teavitamine

Keskkonnaamet teavitas 03.03.2025 ettevõtet ja tegevuse piirinaabreid keskkonnaluba taotluse menetlusse võtmisest^[5] ning küsis Rae Vallavalitsuselt arvamust keskkonnaluba taotluse kohta^[6] (KeÜS § 43 lg 1 ja § 46 lg 1 p 1). Keskkonnaamet avaldas 03.03.2025 teate keskkonnaluba menetluse algatamisest ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded (KeÜS § 47 lg 2). Keskkonnaamet ei pidanud vajalikuks teate avaldamist kohalikus või maakondlikus ajalehes, sest tegevuse osas on läbi viidud KMG, kus toimus ka avalikkuse kaasamine ja avalik arutelu. Lisaks, on tegevusele antud ka ehitusluba.

11.03.2025 saatis osaühing Rail Baltic Estonia Keskkonnaametile neile edastatud seisukohad ning palus Keskkonnaametilt selgitust, millistel tingimustel keskkonnaluba antakse.^[7] Keskkonnaamet selgitas, et keskkonnaluba tingimused määratakse kaalutusotsusena eelnõude koostamisel ning Keskkonnaamet edastab eelnõud osaühingule Rail Baltic Estonia tutvumiseks, nende valmimisel.

Transpordiamet edastas 17.03.2025 Keskkonnaametile kirja taotluse kohta, tuues välja, et tegevuseks on vajalik Transpordiameti nõusolek.^[8] Ettevõtte esitas Transpordiameti tingimusliku nõusoleku 15.04.2025.^[9] Keskkonnaamet käsitleb Transpordiameti poolt seatud täiendavaid tingimusi p 3.2.3. all.

Rae Vallavalitsus lähetas 20.03.2025 Keskkonnaametile seisukoha taotluse kohta.^[10] Vallavalitsus kooskõlastas taotletava tegevuse ja tegi ettepaneku liita seiratavate kaevude nimistusse Rae küla, Rae tee 5 salvkaev.

Eraisik H.M. saatis 08.04.2025 Keskkonnaametile küsimused seoses taotluse ja põhjavee alandusega.^[11] Keskkonnaamet vastas isikule 19.05.2025^[12], peale ettevõttelt vastava lisainfo saamist^[13].

Keskkonnaamet otsustas oma algatusel küsida täiendavaid seisukohti tegevusest puudutatud

isikute ja võimalike mõjudega seoses, saates päringud Rae Vallavalitsusele, Aktsiaselts ELVESO ning puudutatud eraisikutele.^[14] HMS § 6 järgi on haldusorgan kohustatud välja selgitama menetletavas asjas olulise tähendusega asjaolud ja vajaduse korral koguma selleks tõendeid oma algatusel.

Saadud teabe põhjal otsustas Keskkonnaamet arutada tekkinud küsimusi taotleja, Rail Baltic Estonia OÜ, aktsiaselts ELVESO ja Rae Vallavalitsusega 14.05.2025 toimunud koosolekul, et leida lahendus, kuidas võimaliku mõju korral puudutatud isikuid aidata.^[15] Põhjavee alanduse mõju ja leevendusmeetmed on käsitletud p 3.2.2. all.

Keskkonnaamet teavitas keskkonnaloa nr KL-523788 eelnõu ja selle otsuse eelnõu (edaspidi *eelnõud*) valmimisest 20.05.2025 ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning edastas 20.05.2025 eelnõud tutvumiseks ning arvamuse/vastuväidete esitamiseks (HMS § 40 lg 1 ja § 49 lg 1, lg 2), tähtajaga kaks nädalat, alates eelnõude avalikustamisest^[16].

HMS § 40 lg 1 kohaselt peab enne haldusakti andmist haldusorgan andma võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis haldusakti kohta oma arvamuse ja vastuväited. HMS § 49 lg 2 kohaselt ei või tähtaeg ettepanekute ja vastuväidete esitamiseks olla lühem kui kaks nädalat väljapaneku algusest arvates.

Eelnõudele esitas 22.05.2025 vastuväited eraisik K.T.^[17], mida Keskkonnaamet käsitleb p 3.6.1. all.

28.05.2025 esitas ettepaneku eraisik E.A.^[18], millele Keskkonnaamet annab seisukoha p 3.6.2. all.

Eraisik A.A. esitas 29.05.2025 ettepaneku eelnõude kohta.^[19] Käsitletakse p 3.6.3. all.

Transpordiamet esitas 03.06.2025 eelnõude kohta täiendavad tingimused.^[20] Keskkonnaamet annab seisukoha nendele p 3.6.4. all.

Keskkonnaamet edastas eelnõudele esitatud ettepanekud ja vastuväited ettevõttele ning palus ettevõttel seisukoht esitada hiljemalt 13.06.2025.^[21]

Ettevõtte saatsis 05.06.2025 eelnõude ja eelnõude osas esitatud ettepanekute osas seisukoha^[22], mille Keskkonnaamet toob välja p 3.6. all.

Keskkonnaametile laekus eraisikult E.L. seisukoht menetluse osas.^[23] Keskkonnaamet käsitleb teemat p 3.6.5. all.

Arvestades laekunud ettepanekuid ja vastuväiteid ning keskkonnaloale seatavaid täiendavaid tingimusi, pidas Keskkonnaamet vajalikuks täiendatud eelnõude avalikustamist. Keskkonnaamet teavitas keskkonnaloa nr KL-523788 täiendatud eelnõu ja selle otsuse eelnõu

(edaspidi *täiendatud eelnõud*) valmimisest 13.06.2025 ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning edastas 13.06.2025 täiendatud eelnõud tutvumiseks ning arvamuse/vastuväidete esitamiseks (HMS § 40 lg 1 ja § 49 lg 1, lg 2), tähtajaga kaks nädalat, alates eelnõude avalikustamisest^[24].

16.06.2025 saatis eraisik E.L. vastuväited^[25]. Keskkonnaamet käsitleb neid p 3.6.5. all.

26.06.2025 saatis eraisik K.T. eelnõudele vastuväited^[26], mida Keskkonnaamet käsitleb p 3.6.1. all.

27.06.2025 edastas eraisik H.L. ettepanekud^[27]. Toodud välja p 3.6.6. all.

27.06.2025 saatis eraisik M.M. vastuväited^[28], mida Keskkonnaamet käsitleb p 3.6.7. all.

30.06.2025 edastas eraisik J.R. küsimused täiendatud eelnõude kohta^[29]. Käsitletakse p 3.6.8. all.

30.06.2025 toimus avalik arutelu, mille protokoll saadeti arutelul osalenutele ja on kättesaadav menetlusedokumentide alt^[30].

08.07.2025 saatis eraisik E.L. kirja^[31], milles toodud uusi küsimusi käsitleb Keskkonnaamet p 3.6.5. all.

3. KAALUTLUSED

3.1. Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamine

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) § 3 lg 1 p 1 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju.

KeHJS § 6 lg 1 nimetatud tegevuse korral algatatakse kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamine ehk KMH selle vajadust põhjendamata (KeHJS § 11 lg 3). KeHJS § 6 lg 2 nimetatud valdkondade tegevuse ja KeHJS § 6 lg 21 viidatud tegevuse korral tuleb anda eelhinnang ja otsustada KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 61 lg 3, § 11 lg 2 ja 4). KeHJS § 6 lg 2 loetelu on KeHJS § 6 lg 4 alusel täpsustatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määrusega nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“.

Ettevõtte vee erikasutus on seotud Rail Balticu raudteetrassi rajamisega. Ülemiste–Kangru põhitrassi rajamise mõju, sealhulgas süvendi rajamise mõju, on hinnatud KMH raames: „ÜLEMISTE-KANGRU EHITUSPROJEKTI KESKKONNAMÕJU HINDAMINE (KMH)“.

KMH on nõuetele vastavaks kinnitatud 02.08.2022.^[32] Seega puudub taotletava tegevuse puhul vajadus eelhindangu andmiseks või keskkonnamõjude hindamise algatamiseks, sest KMH on läbiviidud.

3.2. Kaalutlused keskkonna andmisel

3.2.1. Lubatud tegevus

Ettevõtte taotleb Rae vallas Lehmja ja Rae külas Rail Baltica Harju II põhitrassi ehitustöödega seondult keskkonnaluba põhjavee ümberjuhtimiseks.

Keskkonnaluba on vajalik kui juhitakse ümber põhjavett (VeeS § 187 p 12). Keskkonnaluba ei ole vajalik põhjavee ärajuhtimiseks: kõrge põhjavee tasemega või liigniiskelt alalt õiguspäraselt ehitatud ehitise toimimiseks ja kaitseks; ehitise ehitamiseks, kui põhjavett juhitakse ümber maapinnalähedasest põhjaveekihi, mis ei asu kehtestatud põhjaveevaruga alal või joogiveehaarde toitealal; ehitise ehitamiseks, kui põhjavett juhitakse ümber maapinnalähedasest põhjaveekihi alla kuue kuu ja kõige rohkem 1000 kuupmeetrit ööpäevas (VeeS § 188 lg 1 p 2, 10 ja 11).

3.2.2. Nõuded põhjavee võtmisele ja veemajanduskava rakendamine

Ettevõtte poolt taotletav tegevus on seotud pindmise põhjavee ärajuhtimisega ehitustegevuse seondult. Taotluse ja lisateabe kohaselt juhitakse vett ära rajatiste kaevikutest (Rae ökodukt, Assaku kohalik peatus, Uuesalu viadukt) vähem kui 1000 kuupmeetrit ööpäevas ning vee juhtimine kestab vähem kui 6 kuud. Seega eeltoodud rajatiste ehitamiseks keskkonnaluba tarvis ei ole (VeeS § 188 lg 1 p 10 ja 11).

Osa Ülemiste-Kangru raudteetrassist rajatakse süvendisse, rööpa sügavusega maapinnast kuni 10,65 m. Vesi pumbatakse rajatavast süvendist kraavide kaudu Lehmja peakraavi (VEE1093200) või Rae kraavi (VEE1092100). Keskkonnaluba on vajalik süvendi rajamiseks, mille puhul on ärajuhitav põhjavee kogus 850 000 kuupmeetrit kvartalis, 3 400 000 kuupmeetrit aastas, 4800 kuupmeetrit ööpäevas. Vee väljapumpamiseks rajatiste ja süvendite kaevikust kasutatakse veepumpasid, võimsusega kuni 300 m³/h.

Maa-ameti 1:50 000 geoloogilise baaskaardi ja KMH aruande kohaselt on kavandatava tegevuse alal põhjavesi kaitsmata ja nõrgalt kaitstud maapinnalt lähtuva punkt- või hajureostuse suhtes ning pinnakate õhuke.^[33] Piirkonnas levinud maapinnalt esimeseks põhjaveekogumiks Siluri-Ordoviitsiumi (S-O) veekompleks. Riiklike põhjaveeuuringute andmetel on piirkonnas põhjavee sügavus 0,1 kuni 12,1 m ja absoluutkõrgus 37 kuni 41 m.

Vee kaitse ja kasutamise abinõude planeerimiseks koostatakse iga vesikonna kohta veemajanduskava (edaspidi *VMK*) ning nende juurde meetmeprogramm, mille põhieesmärgiks on kõigi vete hea ökoloogilise ja keemilise seisundi saavutamine või säilitamine. Meetmeprogramm sisaldab vee kasutamise ja kaitse meetmeid, mille elluviimine aitab

saavutada veepoliitika raamdirektiivis sätestatud põhieesmärki.

Ettevõtte kavandatav tegevus on seotud Siluri-Ordoviitsiumi Harju põhjaveekogumiga. Nimetatud veekogumile ei ole kehtivas Lääne-Eesti veemajanduskava meetmeprogrammis meetmeid ette nähtud.^[34] 2020. aasta hinnangu kohaselt on Siluri-Ordoviitsiumi Harju põhjaveekogumi koguseline ja keemiline seisund hea.^[35]

KMH ja eksperthinnangus on leitud, et kavandatava tegevuse puhul tekib küll põhjavee alanduslehter, aga tegevusel puudub mõju Siluri-Ordoviitsiumi Harju põhjaveekogumi koguselisele ja keemilisele seisundile.

KMH (lk 190) kohaselt põhjustab Rae-Assaku süvend eeldatavasti veetaseme languse ja ümbritsevate alade veerežiimi muutuse ning mõjutab sealsete kahepaiksete asurkonda. KMH näeb leevendusmeetmena ette kahepaiksete sigimisveekogude taastamise või asendamise (lk 196).

KMH-s (lk 208) on välja toodud ka, et süvendi rajamisel (ja ka süvendi valmimise järgselt) ärajuhitav põhjavesi võib mõjutada lähedal paiknevate niiskete ja märgade metsade veerežiimi, mis metsamajanduslikus aspektist on positiivse mõjuga, sest paraneb metsa kasv ning lihtsustub selle majandamine. Rae raba servas jäävad trassile kuivendusest mõjutatud soometsad ning kõdusoometsad, looduslikke sooalasid trassile ega selle mõjutsooni ei jää (KMH lk 207-208).

KMH kohaselt (lk 88-89) on Rail Baltica trassilõigu Ülemiste-Kangru piirkonnas ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni aladel asuvad majapidamised, mis saavad olmevee ühisveevärgi kontrollitud ja kehtivatele joogivee normidele vastavatest puurkaevudest. Piirkonna vee-ettevõtja, ASi Elveso, 2024. aasta keskkonnaloa veekasutuse aastaaruande kohaselt on Harjumaal Rae vallas Rae külas ühisveevärgiga liitunud 96% küla elanikest. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga kaetaval alal peab ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni omanik või valdaja seda arendama selliselt, et oleks võimalik tagada kõigi sellel alal olevate kinnistute veega varustamine ühisveevärgist ning kinnistutelt reovee ärajuhtimine ühiskanalisatsiooni. Ühisveevärgi puurkaevud kasutavad sügaval asuvaid aluspõhja Ordoviitsiumi-Kambriumi veekihte. Nimetatud veekihid ei ole trassi süvendi alandusest mõjutatud.

KMH ja eksperthinnangu alusel tekib süvendi rajamisel ja ehitise valmimise järgselt põhjavee alanduslehter, mis võib mõjutada pindmisest, Siluri-Ordoviitsiumi veekihist vett võtvaid kaeve. Eksperthinnangu kohaselt, koostatud hüdrogeoloogilise mudeli tulemusena, ulatub süvendis veetaseme alandamise oluline mõju (veetase alaneb rohkem kui 1 m) kuni 2,7 km süvendist loode suunas, mujal on alanduslehtri ulatus mõnevõrra väiksem.

Taotlusmaterjalide alusel kavandab ettevõtte seirata alanduse mõju hindamiseks kaheksat kaevu. Keskkonnaamet leiab, et põhjavee seire on vajalik ning lisab taotlusandmetes toodud kaevude seire keskkonnaloale.

Ettevõttel tuleb seirata kord kvartalis veetaset, pH-d, elektrijuhtivust, hädusust, heljumit,

raua sisaldust, sulfaate ning naftasaadusi (süsivesinikud C10-C40) järgmistes kaevudes:

- 1) Rae tee 5/Kiivita kinnistu (katastritunnus 65301:002:1703) salvkaev PRK0074533;
- 2) Põrguvälja tee 25C/Männi (katastritunnus 65301:002:0097) puurkaev;
- 3) Põrguvälja tee 20 (katastritunnus 65301:001:6978) puurkaev PRK0071408;
- 4) Rae tee 7 (katastritunnus 65301:002:1705) puurkaev PRK0050876;
- 5) Loometsa tee 1 (katastritunnus 65301:001:6111);
- 6) Raja (katastritunnus 65301:001:6175) salvkaev;
- 7) Rae tee 22 (katastritunnus 65301:001:3413) puurkaev PRK0018835;
- 8) Rae tee 26 (katastritunnus 65301:002:0158) puurkaev PRK0022987;
- 9) Rae tee 16 (65301:001:6088) puurkaev.

Keskkonnaamet seab keskkonnaloaga tingimuse, et juhul, kui ehitustegevuse tõttu veetase kaevus alaneb ning vesi pole enam kättesaadav või kaevus veekvaliteet muutub ehitustegevuse tõttu joogikõlbmatuks, tuleb ettevõttel tagada 8 tunni jooksul puudutatud isikutele joogivesi.

Püsiva alanduse mõju korral tuleb leida koostöös kaevu omaniku, ettevõtte, osaühing Rail Baltic Estonia, vee-ettevõtja Aktsiaselts ELVESO ja Rae Vallavalitsusega sobiv pikaajaline lahendus joogivee tagamiseks puudutatud kinnistutel.

Eelnevast tulenevalt, määrab Keskkonnaamet keskkonnaloaga nr KL-523788 lubatava veevõtu koguseks veehaardest kuni 3 400 000 m³ aastas, 850 000 m³ kvartalis, 4 800 m³ ööpäevas, kehtivusega kuni 31.12.2028.

3.2.3. Nõuded vee suublasse juhtimisele ja veemajanduskava rakendamise

Süvendist ärajuhitav põhjavesi pumbatakse põhitrassi külakraavidesse, mis on maaparandussüsteemide osad, kust see juhitakse kas Lehmja peakraavi (VEE1093200) või Rae kraavi (VEE1092100). Kraavidesse paigutatakse killustikpadjad sette kinni püüdmiseks ja veevoolu aeglustamiseks ning sete puhastatakse kraavist killustikpatjade eest ära kopaga vastavalt vajadusele. Sete paigaldatakse väljapoole veekaitsevööndit ning täpsemad asukohad selguvad tööde käigus.

Lehmja peakraav ja Rae kraav on VeeS mõistes veekogud (VeeS § 3 lg 1). Kõikide veekogude suhtes rakendatakse üldist pinnavee kaitse eesmärki, mille alusel tuleb tagada kõikide pinnaveekogumite, sealhulgas tehisveekogumite, tugevasti muudetud veekogumite ning pinnaveekogumiga hõlmamata veekogude, sealhulgas territoriaalmere, vähemalt hea seisund. Lehmja peakraavi ja Rae kraavi seisundi osas ei toimu pidevseiret veemajanduskavade raames.

Suublasse juhitav vesi peab vastama keskkonnaministri 08.11.2019 vastu võetud määruse nr 61 „Nõuded reovee puhastamise ning heit-, sademe-, kaevandus-, karjääri- ja jahutusvee suublasse juhtimise kohta, nõuetele vastavuse hindamise meetmed ning saasteainesisalduse piirväärtused“ (edaspidi *määrus nr 61*) nõuetele.

Keskkonnatasude seaduse (edaspidi *KeTS*) kohaselt on ümberjuhitava vesi võrdsustatud karjääri- või kaevandusest ärajuhitava veega (*KeTS* § 10 lg 6). Vastavalt määruse nr 61 § 9 lg 1 ja 5 tohib kaevandus- ja karjäärivett suublasse juhtida, kui saastenäitajad ei ületa määruse nr 61 lisas 1 sätestatud piirväärtusi, mis kehtivad reoveekogumisala kohta, mille koormus on 2000-9999 inimekvivalenti, v.a heljumisisaldus, mis ei tohi ületada 40 mg/l. Kaevandus- ja karjääriveele tuleb loaga määrata vähemalt biokeemilise hapnikutarbe (edaspidi *BHT7*), keemilise hapnikutarbe (edaspidi *KHT*), pH ja heljumi sisalduse piirväärtused koos vastava seirekohustusega. Muud määruse nr 61 lisas 1 nimetatud saastenäitajate piirväärtused ja seirenõuded määratakse loas sõltuvalt karjäärist ärajuhitava vee päritolu ja riskihinnangu põhjal.

Määruse nr 61 § 11 lg 1 kohaselt peab suublasse juhitava heitvee ohtlike ainete sisaldus vastama määruse lisas 1 sätestatud piirväärtustele. Keskkonnaamet juhhib tähelepanu, et vastavalt VeeS § 125 lg 3 on prioriteetse ohtliku aine suublasse juhtimine keelatud, välja arvatud erandjuhtudel veeloa või kompleksloa alusel.

Eelnevast tulenevalt kehtestab Keskkonnaamet keskkonnaloaga nr KL-523788 seiratavad saasteained ja nende piirväärtused järgnevalt: BHT7 15 mg/l, KHT 125 mg/l, heljum 40 mg/l, naftasaadused (süsivesinikud C10-C40) 1 mg/l, pH 6-9. Nimetatud näitajaid tuleb seirata sagedusega üks kord kvartalis. Kui selgub, et suublasse juhitav vesi ei vasta kehtestatud piirväärtustele või põhjustab negatiivseid tagajärgi suublas, tuleb kasutusele võtta täiendavad meetmed vee puhastamiseks ja nõuetele vastavuse tagamiseks.

Transpordiamet andis nõusoleku (vt p 2.2.) vee erikasutuseks põhjavee võtmiseks ja pinna- ja põhjavee ärajuhtimiseks Lehmja ja Rae peakraavi kaudu järgnevatel tingimustel:

- 1) Rae peakraavi juhitav ehitustööde aegne vooluhulk ei tohi ületada Transpordiametile esitatud hinnangus (Riigiteede veerežiimi kirjeldus - Ehitustööde aegne 2025.04.02) kajastatud maksimaalset vooluhulka 0,167m³/s (167 l/s).
- 2) Vee juhtimisel kraavidesse tuleb arvestada ka hetke tingimustega (sh lumesulavesi, sademete hulk), mis võivad tekitada täiendavaid suuremaid vooluhulkasid kraavides ning seega tekitada kahjustusi riigiteede rajatistele ja konstruktsioonidele.
- 3) Ohu korral riigiteede rajatistele (sh kraavid, truubid, tee konstruktsioon (k.a truupide läbilaskevõime ammendumine)) tuleb keskkonnaloa omanikul (Verston Eesti OÜ) reageerida koheselt ning peatada pumpamine ja lisanduvate vooluhulkade juhtimine kraavidesse/truupidesse ja likvideerida tekkinud kahjustused riigiteede maaüksustel.
- 4) Riigiteede konstruktsioonidele tekkivast ohust (sh kraavid, truubid (k.a truupide läbilaskevõime ammendumine)) või kahjustusest tuleb koheselt teavitada Transpordiameti teehoolde lepingupartnereid.
- 5) Vajadusel tuleb ette näha vee juhtimisel olemasolevatesse kraavitussüsteemidesse enne ehitust või ehituse ajal täiendavalt puhastada kraavide/truupide süsteemid. Kindlasti tuleb arvestada, et kraavituse ja vee ligidal ei tohi masinaid tankida ega pesta (k.a segumasinaid).
- 6) Enne ehitustööde algust tuleb korrastada eesvoolud alates riigitee nr 11 km 6,5 asuvast truubist kuni Pirita jõeni (Rae kraav oma kõikide lisaharudega) sh ehitada uus truup d=1,5m Kalmari tee.
- 7) Riigitee ja selle rajatiste kahjustamine on keelatud.

Keskkonnaamet lisab Transpordiameti poolt välja toodud tingimused keskkonnaloale (loa vorm V 16 p 6).

Riigimetsa Majandamise Keskus tõi vee erikasutuseks nõusoleku andmisel välja, et ei ole lubatud väljapumbatava vee suunamisega tekitada riigimaa üleujutust ning tuleb tagada Rae maaparandussüsteemi kraavide ja eesvoolu (Rae kraavi) järjepidev toimimine.

Keskkonnaamet lisab Riigimetsa Majandamise Keskuse poolt välja toodud tingimuse keskkonnaloale (loa vorm V 16 p 6).

3.2.4. Nõuded proovide võtmisele

VeeS § 243 lg 1 on sätestatud, et kui proove võetakse veeuuringu käigus, peab proovivõtja olema atesteeritud vastavas valdkonnas VeeS § 243 lg 5 alusel kehtestatud korra kohaselt, kasutama veeuuringu eesmärgiga sobivaid mõõte- ja proovivõtuvahendeid ning järgima asjakohast mõõtemetoodikat. Tulenevalt VeeS § 236 lg 2 on veeuuring VeeS tähenduses vee, vee-elustiku, veekogu põhjasette, pinnase ja reoveesette ning naftasaaduste ja muude saastavate ainete proovi võtmine ja analüüsimine veeseisundi hindamise, saastatuse kindlakstegemise, veeloa taotluse ja selle lisade kontrollimise, veeloa omaja üle tehtava kontrollseire, keskkonnatasu arvutamise ning veeloga nõutava omaseire eesmärgil. Atesteerimisele kuuluvad proovivõtuvaldkonnad määrab kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega nr 53 „Atesteerimisele kuuluvad proovivõtuvaldkonnad, proovivõtjale esitatavad nõuded, õppeprogramm, atesteerimise kord, atesteerimistunnistuse vorm ja atesteerimiskomisjoni töökord“.

3.3. Keskkonnaloa kehtivus

Keskkonnaluba vee erikasutuseks on tähtajatu, välja arvatud juhul, kui vee erikasutus on ühekordne või põhjavett võetakse kinnitatud põhjaveevarust (VeeS § 189 lg 1). **Ettevõtte taotleb keskkonnaluba tähtajaliselt, kehtivusega kuni 31.12.2028, seega annab Keskkonnaamet keskkonnaloa kehtivusega kuni 31.12.2028.**

3.4. Veekasutuse keskkonnatasu deklareerimine ja aruandlus

Keskkonnatasu deklaratsiooni suhtes rakendatakse maksukorralduse seaduses maksudeklaratsiooni kohta sätestatud (KeTS § 33³ lg 2). KeTS § 33³ lg 1 järgi esitab ettevõtte keskkonnatasu deklaratsioonis keskkonnatasu arvutuse.

Ümberjuhitava vee erikasutusõiguse tasumäär sõltuvalt tegevuse olemuslikust sarnasusest vastava vee erikasutusliigiga võrdne vee erikasutusõiguse tasumääraga, mis on kehtestatud KeTS § 10 lg 4 p 9 või 10 sätestatud alam- ja ülemmäärast lähtuvalt (KeTS § 10 lg 6). Vee erikasutusliigi, mille tasumääraga võrdseks ümberjuhitava vee erikasutusõiguse tasumäär tunnistatakse, määrab olemasoleva teabe põhjal Keskkonnaamet. Ühe kuupmeetri veevõtu

erikasutusõiguse tasumäär aastate 2016-2025 kohta on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 17.11.2014 määruse nr 169 „Vee erikasutusõiguse tasumäärad veevõtu eest veekogust või põhjaveekihist“ lisas. Lisaks erinevatele põhjaveekihtidele on eraldi välja toodud joogiks kasutatav mineraalvesi, ravivannimineraalvesi, karjääridest väljapumbatav vesi ja kaevandustest väljapumbatav vesi. Arvestades asjaolu, et ettevõtte juhib põhjavett ümber pindmisest põhjaveekihist, määrab Keskkonnaamet vee erikasutusõiguse tasumäära aluseks karjäärist väljapumbatava vee.

Ettevõttel tuleb iga kvartali kohta täita veekasutuse ja –saaste deklaratsioon. Keskkonnatasu deklaratsioon esitatakse Keskkonnaametile hiljemalt aruandekvartalile järgneva kuu 17. kuupäevaks. Keskkonnaameti eelistus on saada deklaratsioone elektrooniliselt Keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS. Keskkonnatasu arvutus tuleb esitada ka juhul, kui reaalsel keskkonnakasutust pole toimunud. Keskkonnatasu tuleb maksta Maksu- ja Tolliameti poolt avatud ettemaksukontole kvartalile järgneva kuu 17. kuupäevaks. Ettemaksukontolt maha arvestamine toimub automaatselt kohustuse tähtaja saabudes. Keskkonnatasu deklaratsiooni aluseks olevad keskkonnaseire tulemused ja muud sellised seireandmed esitatakse keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS vastavalt nõutule.

Ettevõtte on kohustatud vastavalt VeeS § 195 lg 1 esitama üks kord aastas keskkonnaloa veekasutuse aruande. Veekasutuse aruanne tuleb esitada vastavalt VeeS § 195 lg 2, 3 ning vastavalt keskkonnaministri 16.01.2020 vastu võetud määrusele nr 6 „Veekasutuse aruande täpsustatud andmekoosseis ja aruande esitamise kord“. Veekasutuse aruanne esitatakse keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS.

3.5. Otsekohalduvad nõuded

Keskkonnaloaga kaasnevad käitajal seadusandlusest tulenevad õigused ja kohustused. Ettevõtte peab järgima VeeS, KeÜS ja teistes seadustes ja nende alamaktides kajastatud nõudeid ning kohustusi. Keskkonnaamet on seisukohal, et seadusandlusest tulenevaid nõudeid ei ole otstarbekas kanda keskkonnaloale. Olulisemad keskkonnavalused kohustused loa omajale on toodud Keskkonnaameti kodulehel rubriigis „Keskkonnakaitseloa omaja meelepea“. Kohustused on leitavad Keskkonnaameti kodulehelt. [\[36\]](#)

3.6. Ära kuulamine

Eelnõude osas laekusid ettepanekud ja vastuväited, millele annab ettevõtte ja Keskkonnaamet omapoolsed seisukohad alljärgnevalt:

3.6.1. Eraisiku K.T. seisukohad

1) *Taotlusmaterjalide alusel kavandab ettevõtte seirata alanduse mõju hindamiseks kaheksat kaevu, kuid kahjuks on jäänud välja salvkaev, mis on aadressil Põrguvälja tee 25b ning mille vett kasutatakse aiapidamise kastmiseks. Palun lisada see seiratavate kaevude nimistusse.*

Ettevõtte seisukoht:

"Antud seisukohaga ei nõustu. Ehitisregistri andmetel on Põrguvälja tee 25b kinnistul olemas liitumine tsentraalse veevarustusega. KMH koostamise, avalikustamise ja vastavaks tunnistamise ajal kehtinud seadusandlus sätestab selgelt, et keskkonnamõju hindamisel tuleb arvestada Keskkonnaregistri seaduse § 6 lõikega 1, mille kohaselt ei tohi keskkonnaregistrisse kandmata andmeid kasutada keskkonnalubade ja -kasutuse registreerimise taotluste menetlemisel ega ka planeeringute ja arengukavade koostamisel. Kuna kinnistul on veevarustus tagatud tsentraalse süsteemi kaudu, ei ole põhjendatud nimetatud salvkaevu kaasamine seirataivate kaevude hulka."

Keskkonnaameti seisukoht:

Keskkonnaamet nõustub ettevõtte seisukohaga, et arvestades, et Põrguvälja tee 25b kinnistul on olemas liitumine tsentraalse veevarustusega, ei ole salvkaevu seire põhjendatud.

2) Keskkonnaamet seab keskkonnaloaga tingimuse, et juhul, kui ehitustegevuse tõttu veetase kaevus alaneb ning vesi pole enam kättesaadav või kaevus veekvaliteet muutub ehitustegevuse tõttu joogikõlbmatuks, tuleb ettevõttel tagada 8 tunni jooksul puudutatud isikutele joogivesi. Mis saab elementaarsest, igapäevaseks eluks vajalikust olmeveest (tualett, dušš, nõudepesemine)?

Ettevõtte seisukoht:

"Kuna seisukoht ei täpsusta arvamuse esitaja isikut ega puudutatud kinnistut, on keeruline anda sisulist vastust. Kui tegemist on üldise murega, siis käsitletakse iga juhtumit individuaalselt vastavalt tegelikele asjaoludele ning veevarustuse olemasolule või puudumisele. Arendaja ja loa taotleja teevad omavahel tihedat koostööd, et vastavate probleemide tekkimisel leida nendele kiired ja optimaalsed lahendused."

Keskkonnaameti seisukoht:

Keskkonnaamet toob välja, et eksperthinnangus on toodud, et põhjavee keemiline koosseis võib vee alandedes küll muutuda, kuid ei muuda vett joogikõlbmatuks: *"Põhjavee taseme alandamine võib süvendi alanduslehtri piires kaasa tuua Ordoviitsiumi veekompleksi põhjavee keemilise koostise muutumise peamiselt sulfaatide, kaltsiumi, magneesiumi ja üldise mineraalsuse tõusu arvel. Põhjavee taseme alanemisel suureneb vaba hapniku juurdepääs seni vee all olnud kivimikihtidele ning aeratsiooni tõttu intensiivistub lubjakivides sisalduva püriidi oksüdatsioon. Selle tulemusena muutub vesi sulfaatide- ja rauarikkamaks. Intensiivistunud karbonaatkivimite leostumise tulemusel tõuseb ka kaltsiumi ja magneesiumi sisaldus vees ning suureneb vee karedus. Nimetatud komponentide kontsentratsiooni tõus ei mõjuta põhjavee sobivust joogiveeks."*

Juhul, kui vesi kaevust ära kaob veetaseme alanduse tõttu, tagab ettevõtte kaevuomanikule esmalt joogivee ning leitakse ühiselt lahendus, kuidas on vesi, sh ka tarbevesi, tagatud ka edaspidi.

3) Püsiva alanduse mõju korral tuleb leida koostöös kaevu omaniku, ettevõtte, osaihing Rail

Baltic Estonia, vee-ettevõtja Aktsiaselts ELVESO ja Rae Vallavalitsusega sobiv pikaajaline lahendus joogivee tagamiseks puudutatud kinnistutel. Selline üldine sõnastus ei ole rahuldav Lehmja küla elanikele. Mis hetke loetakse püsivaks alanduseks? Igapäevaseks elutegevuseks on vajalik olmevesi. Joogikõlbmatu veega hambaid pesta, dušši all käia või nõusid pesta ei ole mõeldav. Kes tasub pikaajalise lahenduse väljatöötamise eest? Milline on ajakava?

Ettevõtte seisukoht:

"Seisukoht on sõnastatud üldiselt ja ei täpsusta, milliseid kinnistuid täpsemalt silmas peetakse. Kui tegemist on üldise murega piirkonna pärast, siis tuleb rõhutada, et võimaliku alanduse mõju hinnatakse iga kinnistu ja olukorra põhiselt – selleks on ette nähtud veeseire. Püsiva alanduse määratlus ning sekkumise vajadus selgitatakse välja seireandmete ja eksperthinnangute põhjal. Pikaajalise lahenduse väljatöötamine toimub koostöös kõigi osapooltega, kuid kulude katmise põhimõtted, ajakava ja tehnilised lahendused sõltuvad juhtumi konkreetsetest asjaoludest ja vastavate osapoolte omavahelisest kokkuleppest."

Keskkonnaameti seisukoht:

Keskkonnaamet selgitas eelneva punkti all (p 2), et ei ole ette näha, et põhjavesi muutuks veetaseme alanedes joogikõlbmatuks.

Keskkonnaamet nõustub ettevõtte seisukohaga, et keskkonnaloaga ei saa täpsustada, millal ja mis viisil puudutatud isikutele püsiva alanduse korral veeühendus tagatakse. Keskkonnaamet selgitab täiendavalt, et seire põhjal alles selgub, kas ja kui palju kaevudes vesi alaneb. Lisaks, võivad lahendused vee tagamisel olla erinevad, see tähendab, et mõne kinnistu puhul on võimalik ühisveevärgiga liituda, teisel juhul võib olla kiirem ja lihtsam ka olemasoleva kaevu sügavamaks kaevamine. Lahendused leitakse osapoolte kokkuleppel ja nõusolekul, kui vajadus peaks ilmnenema.

4) KMH raames on välja toodud, et põhjaveetase alaneb tunneli lähipiirkonnas (rajamise piirkonnas), kuid Lehmja külas olevaid kinnistuid ei mõjuta. Kuid juhul kui põhjavee tase siiski alaneb Loometsa tee 1 kinnistul olevas ning senini toimivas puurkaevus ja mille tõttu täna kasutusel olev pumbasüsteemi ei ole enam piisav ning mille väljavahetamine toob kaasa lisakulud. Kes selle vahetuse eest tasub?

Keskkonnaamet selgitab, et üldine põhimõte on, et keskkonnahäiringu, -ohu, -riski või -kahju vähendamise või heastamisega seotud kulud kannab nende põhjustaja, kui seadusest ei tulene teisiti (KeÜS § 12). Keskkonnahäiring on inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale, sealhulgas keskkonna kaudu toimiv mõju inimese tervisele, heaolule või varale või kultuuripärandile (KeÜS § 3 lg 1).

Avalikul arutelu selgitas ettevõtte, et puudutatud isikute olukord ei saa halvendada ning ehitaja peab sellisel juhul kulud katma.

5) Pikaajalise lahenduse väljatöötamine toimub koostöös kõigi osapooltega, kuid kulude katmise põhimõtted, ajakava ja tehnilised lahendused sõltuvad juhtumi konkreetsetest

asjaoludest ja vastavate osapoolte omavahelisest kokkuleppest." Mis hetkel reageeritakse? Kui palju peab veetase alanema? Palun tuua konkreetsem plaan kinnistute puhul ning ajakava. Kokkulepetele viitamine ei saa olla termin, sest kõik sõltub läbirääkijast ja oskustest.

Keskkonnaamet selgitab, et kas veetase alaneb ja kui palju, selgitab ettevõtte poolt tehtav seire. Juhul, kui kinnistu kaevust vesi ära kaob, tuleb esmalt kinnistu omanikul ühendust võtta ettevõttega.

Ettevõtte selgitas avalikul arutelul, et hetkel ei ole kahjuks konkreetselt teada, kas vesi kaevudest ära kaob ja kust täpsemalt. Kui vesi ära kaob, siis tuuakse joogiveetünn ning selgitatakse välja, kas on vaja ka tarbevesi tagada ning millised on võimalused kinnistul ja eramus. Kui vesi ei taastu, siis selgitatakse välja, mida puudutatud inimene soovib ja millised on konkreetse krundi võimalused. Selgitatakse välja, kas inimene soovib ja kinnistul on võimalik ühisveevärgiga liituda või kui on võimalik, tehakse puurkaev. Kulud tasub töövõtja ehk ettevõtte. Mõjutatud inimene ei pea ise lisakulusid tegema. Seda ohtu, et inimene jääb veeta, ei ole.

6) Rae külas on ühisveevärgiga liitunud 96% küla elanikest- jah see vastab tõele, sest tegemist ei ole külas hajali olevate majapidamistega ning enamuse külas olevatest kinnistutest on ehitatud viimase 10-15 a jooksul. Lehmja külas on hajaasustus ning olemasolevad majapidamised on ehitatud Nõukogude ajal või enne seda. Neid kahte küla omavahel võrrelda on kohatu. Lisaks Loometsa ja Raja kinnistul on ühisveevärgiga liitumise punktini majapidamisest üle 100 m ning kinnistutele viivad teed on eraomanduses teiste omanike poolt.

Keskkonnaamet selgitab, et välja toodud asjaolu võetakse arvesse ja lahendatakse vastavalt olukorrale (vt eelmist punkti).

3.6.2. Eraisiku E. A. seisukoht

1) Kirjutan Teile aadressilt Rae tee 16. Anname teada, et töötavast puurkaevust, mis on tehtud 1970 el ja millel kahjuks ei ole säilinud dokumente, aga on siiski väga olulise tähtsusega, sest annab joogi ja tarbevee Rae tee 16 ja Rae tee 20 elanikele. Palume teil võtta ka arvesse see puurkaev ja teha kaevule samamoodi kontrolle, nagu tehakse Rae tee 22 ja Rae tee 26 kaevudele.

Ettevõtte seisukoht:

"Kui kinnistutel kasutatakse endiselt töösolevat puurkaevu, mille rajamise kohta puuduvad ametlikud dokumendid, viitab see vajadusele kaev seadustada vastavalt kehtivale õiguskorrale. Nõustume seiret kaevus teostama fooniandmete saamiseks käesoleva aasta juunikuu jooksul ning edaspidi vaid juhul, kui veeseire käigus avastatakse veekvaliteedi või veetaseme põhjendatud muutused kõrvalkinnistutel olevates kaevudes (st Rae tee 22 ja Rae tee 26 kaevudes)."

Keskkonnaameti seisukoht:

Keskkonnaamet leiab, et kaevu seire on põhjendatud ning lisab Rae tee 16 kaevu seiresse.

Ettevõttel tuleb seirata kord kvartalis veetaset, pH-d, elektrijuhtivust, hädusust, heljumit, raua sisaldust, sulfaate ning naftasaadusi (süsivesinikud C10-C40) Rae tee 16 kaevus.

3.6.3. Eraisiku A.A. seisukoht

1) Rae tee 24 aadressil asub suur tiik mõõtudega 18x 19m ja sügavusega 2,5- 3,5m. Põhi on kallakuga. Tiik on aastaringi vett täis, ja on elamiskohaks konnadele, kaladele ja muudele pisielanikele. Tahame kindlad olla, et seoses RB ehitustöödega ei jää see tiik kuivaks.

Ettevõtte seisukoht:

"Kuna keskkonnamõju hindamine on lõpetatud ning vastavad seire- ja leevendusmeetmed on määratud dokumentides, siis tiigi säilimine ei ole eraldi käsitletud objekti tasandil. Tuleb arvestada, et kui tiik toitub osaliselt või täielikult pinnasest või põhjaveest, võib ehitustegevuse käigus tekkida olukord, kus veetase ajutiselt või püsivalt langeb. Sellise võimaluse välistamine ei ole antud juhul tehniliselt võimalik, samuti ei ole ette nähtud täiendavaid meetmeid konkreetse tiigi veetaseme säilitamiseks. Antud juhul ei ole eraldi sekkumine planeeritud ega tehniliselt teostatav."

Keskkonnaameti seisukoht:

Keskkonnaametil on alus keskkonnaloa andmisest keelduda KeÜS § 52 ja VeeS § 192 toodud juhtudel, mida Keskkonnaameti hinnangul antud juhul ei esine. Planeeritava tegevuse mõju on hinnatud KMH raames ning leitud, et põhjaveetase alaneb tunneli lähipiirkonnas ning esineb mõju kahepaiksetele. KMH-s (lk 19-20 ja 175, ptk 9.1.) on välja toodud, et Rail Baltica rajamise mõju on oluline Rae ja Assaku kaitsealuste kahepaiksete sigimistiikidele ning kahepaiksete elupaikade isoleerimise kompenseerimiseks on kavandatud täiendavad sigimisveekogud Rae raba põhjaossa ja Rae külla Rail Balticast lõunasse. Seega rakendatakse leevendusmeetmeid kahepaiksete elupaikade kompenseerimiseks.

3.6.4. Transpordiameti seisukoht

Transpordiamet saatis eelnõude osas seisukoha, et keskkonnaloale tuleb seada täiendavad tingimused:

- 1) Enne ehitustööde algust ning enne keskkonnaloaga ette nähtud pumpamistöid ja vee juhtimist, tuleb korrastada eesvoolud alates riigitee nr 11 km 6,5 asuvast truubist kuni Pirita jõeni (Rae kraav oma kõikide lisaharudega), sealhulgas taimestiku eemaldamine, samuti eesvoolust ja kuivenduskraavist voolutakistuse, risu ning vajadusel sette eemaldamine. Ehitustööde ajal ning pumpamistööde ja vee juhtimise ajal tuleb tagada eesvoolu järjepidev toimimine ning vajadusel eesvoolud täiendavalt korrastada ja igasugused takistused eemaldada.
- 2) Ehitusseadusiku § 70 lg 2 p 1 kohaselt ei tohi ehitus- ega muu tegevus kaitsevööndis ohustada riigiteed ega selle korra kohast kasutamist. Keskkonnaloaga ette nähtud pumpamistöödega ning vee juhtimisega ei tohi riigitee püsivust ohustada, seada takistusi liiklusele, tee ja teerajatiste tehoiule (korrashoiule) või sademe- ja pinnasevete äravoolamisele riigitee transpordimaalt ja kaitsevööndist.

3) Juhul kui tööde tegemine võib riigiteel liiklejaid ohustada mistahes viisil, tuleb ohutuse tagamisel lähtuda liiklusseaduse § 7¹ lõike 4 alusel kehtestatud majandus- ja taristuministri 13.07.2018 määrusest nr 43 „Nõuded ajutisele liikluskorraldusele“. Riigiteel liikluskorralduse ajutiseks muutmiseks on vajalik liikluskorralduse projekt, millele on saadud tee omaniku nõusolek.

4) Riigitee ja selle rajatiste kahjustamine on keelatud; ehitustehnikaga manööverdamine riigiteel ja riigitee mulde nõlvadel ei ole lubatud. Materjalide veod korraldada olemasolevate juurdepääsuteede kaudu.

5) Tuleb vältida pinnase (muda, kruus jms) kandumist riigiteele. Vajadusel näha ette vastavaid leevendavaid meetmeid, näiteks sõidukite puhastamine enne riigiteele sõitmist.

6) Töövõtjal näha ette rikutud maa-ala korrastamine ning kahjustatud teerajatiste taastamine.

Ettevõtte tõi vastuskirjas välja, et nõustub Transpordiameti 03.06.2025 kirjas nr 7.1-7/25/8334-2 toodud tingimustega. **Seega lisab Keskkonnaamet Transpordiameti poolt toodud täiendavad tingimused keskkonnaloale (loa vorm V 16 p 6).**

3.6.5. Eraisiku E.L. seisukoht

1) Kohalik kogukond ei ole sellest plaanitavast ümberkujundamisest olnud teadlik ega kaasatud. Tegemist on elukeskkonda ja veetasakaalu mõjutava sekkumisega, mille puhul oleks olnud hädavajalik: avalik arutelu enne projekti algust; õiglane ja läbipaistev info elanikele ja maaomanikele; alternatiivide võrdlus ja kogukonna nõusolek.

Keskkonnaamet ei nõustu, et kohalikku kogukonda pole Rail Baltica rajamise protsessidesse piisavalt kaasatud. Avalikkust on kaasatud alates trassikoridori asukoha planeerimisest, mille raames on toimunud avalikud arutelud. Avalik arutelu toimus ka KMH protsessi raames 21.01.2022 ning arutelu korraldas Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve amet (ehk TTJA). KMH-s on toodud, et pindmise põhjavee tase tunneli rajamise piirkonnas alaneb.

Lisaks on TTJA ehitustegevuseks andnud 17.06.2024 ehitusloa nr 12271/03967.

Keskkonnaloa taotluse menetlus on samuti avalik menetlus (vt p 2.2.).

2) Põhjavesi on strateegiline loodusvara. Selle taseme muutmine, kuivendamine või torustike kaudu ümber suunamine ilma täieliku mõjuhindanguta võib põhjustada pöördumatuid tagajärgi – nii looduskeskkonnale kui inimestele.

Keskkonnaameti selgitab, et nii KMH kui eksperthinnangu raames on hinnatud mõju põhjaveele, selle keemilisele ja koguselisele seisundile. Eskperdid on leidnud, et tegevusel puudub mõju Siluri-Ordoviitsiumi kui ka sügavamate põhjaveekihtide seisundile.

3) Rail Balticu projekt on viidud ellu etapiviisiliselt ilma piisava tervikmõju hindamiseta. Oleme alustanud ka rahvaalgatust, millele on juba andnud allkirja sadu inimesi.

Keskkonnaamet selgitab, et KMH protsessis hinnatakse ka koos- ja kumulatiivseid mõjusid, kui

neid on ette näha. Seega ei ole õige väide, et tervikmõjusid ei ole hinnatud.

4) *Meie nõudmised: Ehitus- ja süvenditööd seoses KL-523788 taotlusega tuleb ajutiselt peatada, kuni: on viidud läbi uus, sõltumatu ja avalik kumulatiivne keskkonnamõju analüüs; on toimunud kogukondlik arutelu Lehmja ja Rae piirkonna elanikega; on esitatud kõik põhjaveega seotud simulatsioonid ja läbivaatuse tulemused (hüdrogeoloogia, дренаaži mõju, allikate seisund jms). Keskkonnaloa protsess tuleb avada uuesti ning peatada senine lubade menetlus seni, kuni kogukond on informeeritud ja nõusolek on tõendatult antud.*

Keskkonnaameti selgitab, et keskkonnaloa taotluse menetlus on veel pooleli ja igal ühel on õigus esitada taotluse kui ka eelnõude osas ettepanekuid enne otsuse tegemist. Keskkonnaameti hinnangul puudub vajadus täiendavate mõju- või eksperthinnangute jaoks. Põhjavee alanduse mõju, sh selle ulatust, on piisavalt käsitletud KMH-s kui ka eksperthinnangus.

5) *Kaasamine on olnud puudulik ja avalikku arutelu pole toimunud.*

Keskkonnaamet selle väitega ei nõustu. Avalikkust on kaasatud alates trassikoridori asukoha planeerimisest, mille raames on toimunud avalikud arutelud. Avalik arutelu toimus ka KMH protsessi raames (21.01.2022). Lisaks on toimunud ehitusloa menetlus ja antud välja ehitusluba. Keskkonnaloa taotluse menetlus on samuti avalik menetlus.

Keskkonnaamet korraldas eraisiku ettepanekuid arvestades avaliku arutelu 30.06.2025 (vt p 2.2.).

6) *Teostatud kaeve- ja süvendustööd ohustavad vahetult meie piirkonna põhjavee režiimi ja tasakaalu. Niiskusrežiimi muutused, vibratsioon ja lõhkamised võivad põhjustada tagasipöördumatuid kahjustusi paekivikihtidele ja kogu maapinna stabiilsusele.*

Keskkonnaamet selgitab, et ehitustööde mõju on hinnatud KMH protsessis ja välja toodud KMH aruandes. Lisaks on KMH-s kui ka hüdrogeoloogilises eksperthinnangus hinnatud mõju põhjaveele. Põhjavee taset ja koostist seiratakse ning on ettenähtud leevendusmeetmed, kui mõju peaks esinema.

7) *Projekti koordineeriv Hispaania päritolu ettevõtte ei oma piisavat teadmist Eesti pinnase eripäradest. Vajaliku kohaliku geo- ja hüdrooloogilise ekspertiisi puudumine tähendab, et väljastatud keskkonnaluba ei saa pidada teaduspõhiseks ega usaldusväärseks.*

Keskkonnaamet selgitab, et KMH protsessi olid kaasatud Eesti eksperdid. Lisaks on eksperthinnangu andnud Eesti vastava eriala eksperdid Marge Pree (hüdrogeoloog) ja Kaarel Mänd (geoloog).

8) *Projekti algne KMH ei käsitle põhjalikult viimase 5 aasta jooksul muutunud põhjaveetasemeid ega piirkonna uuenenud elukoormust. Puudub riskianalüüs, mis arvestaks paekivi lõhkumise mõju põhjavett toitevatele kihistutele.*

Keskkonnaamet on seisukohal, et arvestades põhjavee seiretulemusi ja hinnanguid, ei saa väita,

et viimase viie aastaga oleks Siluri-Ordoviitsiumi põhjaveekogumi seisund muutunud. Lisaks, valmis täiendav hüdrogeoloogiline eksperthinnang 2025. aastal, 10.02.2025.

9) Tööd tuleb viivitamata peatada, sealhulgas põhjavee ümberjuhtimise ja lõhkamiste osas.

Keskkonnaamet selgitab, et ehitusluba tööde teostamiseks on antud.

Põhjavett võib enne keskkonnaloo andmist ümber juhtida vastavalt seadusandlusele olukordades, milleks keskkonnaluba ei ole tarvis, see tähendab, et kui põhjavett juhitakse ümber pindmisest põhjaveekihi vähem kui 1000 kuupmeetrit ööpäevas ja tegevus kestab vähem kui 6 kuud ning ka juhul, kui ehitus on valmis ja tegevus on vajalik selle kaitseks (VeeS § 188 lg 1 p 2, 10 ja 11).

10) Tuleb teha uus KMH sõltumatu kohaliku ekspertgrupi poolt.

Keskkonnaameti hinnangul puudub vajadus täiendavate mõju- või eksperthinnangute jaoks. Põhjavee alanduse mõju, sh selle ulatust, on piisavalt käsitletud KMH-s kui ka eksperthinnangus.

11) Servituudiga seotud maa kompensatsiooni ja ligipääsu teemade ümberhindamine – eelnevalt pakutud maa ei ole otstarbekas ega tasakaalus eelneva maa kaotusega.

Keskkonnaamet on seisukohal, et teema ei ole seotud keskkonnaloo taotluse menetlusega.

12) Maksta kompensatsiooni summas 144 000 eurot. Põhjendus: puudulik kaasamine, ebausaldusväärsed KMH-d ja sekkumine põhjavee ja elukeskkonna tasakaalu.

Keskkonnaamet selgitab, et keskkonnaloo eelnõude avalikustamisega ei saanud isikule veel kahju tekkida ja puudub alus hüvitist nõuda.

13) Kas Siluri-Ordoviitsiumi veekiht on tegelikult seotud teistegi piirkondade joogiveega?

Keskkonnaamet selgitab, et Siluri-Ordoviitsiumi põhjaveekihi jaotuvad üle Eesti mitmeteks põhjaveekogumiteks. Käesoleva keskkonnalooaga seotud vee erikasutus on seotud ainult Siluri-Ordoviitsiumi Harju põhjaveekogumiga. Nagu juba käesolevas korralduses on selgitatud (vt p 3.2.2.), siis võib põhjavee alandus mõjutada ainult alanduslehtis paiknevaid salv- ja madalamaid puurkaeve. Tegevus ei mõjuta sügavamaid kaeve ning alanduslehtist väljaspool paiknevaid veehaardeid.

14) Kas alanduslehter võib laieneda ka Tuhala nõiakaevu, Jägala allikate või Peetri-Saku aladele?

Keskkonnaamet selgitab, et KMH-s ja eksperthinnangus ei ole leitud, et alanduslehter võiks ulatuda Tuhala nõiakaevu, Jägala allikate või Peetri-Saku aladele. Alanduslehter tekib vahetult

süvendi ümbruses (vt p 3.2.2.).

3.6.6. Eraisiku H.L. seisukoht

1) *Keskkonnauuring ei ole täiuslik, kuna kõik kaevud ei olnud seires.*

Keskkonnaamet on seisukohal, et veetaseme alanduse mõju saab seire põhjal üle üle kanda ka lähedusel paiknevatele kaevudele. Piisab seires olevatest kaevudest, et mõju hinnata. Juhul, kui kaevuomanikul vesi kaevust kaob, tuleb tal ühendust võtta ettevõttega (ehitajaga).

2) *Kiivita 1 kinnistul tiik, milles elab haruldane vesilik. Veetaseme langusega on oht, et tiik kuivab.*

Keskkonnaamet selgitab, et KMH-s on toodud, et trassi rajamine ja veetaseme alandus mõjutab kahepaikseid, sest kaduda võivad nende elupaigaks olevad tiigid. Leevendusmeetmena näeb KMH ette, et kahepaiksete veekogud taastatakse või asendatakse. KMH-s soovitati uusi tiike rajada Rae raba põhjaossa ja Rae külla, Rail Balticast lõunasse.

3) *Kiivita 1 on maatulundusmaa niiduga, mille taimestik võib hävida ja ka põllumajandusega tegelemine võib lõppeda veetaseme langusega.*

Keskkonnaamet on seisukohal, et mõju avaldudes tuleb esmalt tõendada, et kahju on tekkinud. Keskkonnahäiringu põhjustaja peab kulud katma, kui seadusest ei tulene teisiti (KeÜS § 12).

4) *Enne põhjavee ümbersuunamist, tuleb AS Veston ja Rae valla kuludega teha AS Elvesoga liitumine.*

Keskkonnaamet on seisukohal, et veeseire alusel alles selgub, kas tekib põhjavee alandus ja milline on selle tegelik mõju ja ulatus. Seega ei ole proportsionaalne nõuda ehitajalt ja arendajalt kulutuste tegemist enne, kui mõju on avaldunud.

5) *Samuti peab jääma võimalus AS Verstoni kuludega uute veevõrkide rajamine elamutele peale 2028 põhjavee ümbersuunamise lõppu kuna aastad on veetaseme poolest erinevad ja võivad tekkida muutused.*

Keskkonnaamet selgitab, et saab nõudeid lisada keskkonnaloale. Peale rajatiste valmimist annab TTJA kasutusloa ja saab kaaluda kasutusloale nõuete seadmist.

3.6.7. Eraisiku M.M. seisukoht

1) *Korralduse eelnõus kirjas, et "Verston Eesti OÜ esitas 12.02.2026 Keskkonnaametile nõuetekohase keskkonnaloa taotluse". Taotluse esitamise kuupäev on tulevikus.*

Keskkonnaamet parandas välja toodud vea täiendatud eelnõudes.

2) Koostajad ei arvestastanud mitme majapidamise salvkaevudega, kuna neid polnud registrites, sest tegemist on vanade talumajade ja nende kaevudega (nt Rae tee 7 naaberkinnistute kaevud).

Vastatud p 3.6.6. ap 1 all.

3) Mõjude hindamise aruandesse lisatud statistika, et 96% Rae küla majapidamistest on liitunud ühisvee- ja kanalisatsioonivärgiga ei ole asjakohane ja professionaalne, kui ehitatava raudteetrassi vahetusse, piirnevasse ja kõige suuremasse mõjualasse jäävad Rae ja Lehmja küla põlistalud ja eramud, kes on ka külade suurimad elamu-, metsa-, äri- ja maatulundusmaa omanikud.

Vt p 3.6.1. ap 5. Keskkonnaamet selgitab, et mõjude ilmnemisel arvestatakse olukorda ja lähtutakse kinnistu vajadusest ja võimalustest.

4) Korralduse aluseks olev mõjude hindamise aruande analüüs on koostatud pealiskaudselt ja pole nii suure võimaliku kahjuliku mõjuga tegevuseks, nagu seda põhjavee ümbersuunamine ja põhjavee loomuliku liikumise võimalik kahjustamine igaveks, piisavalt usaldusväärne.

Keskkonnaamet väitega ei nõustu, et KMH on pealiskaudne ja ebausaldusväärne. Keskkonnaamet märgib, et lisaks KMH-le on tehtud ka eksperthinnang.

5) Põhjavee ümberjuhtimine mõjutaks kindlasti kahepaikste sigimis- ja kasvualaks oleva tiigi (ja Rae külas asub veel Rail Balticu raudteetrassi piirkonnas mitu tiiki) ja rohealade liigirikkust väga pärssivalt ja kahjustavalt.

Selgitatud korralduse p 3.2.2. ja vastatud 3.6.6. ap 2 all.

6) Eelnevad kuivad suvepõuad on kahjustanud köögiviljade saaki ning kui põhjaveetaseme peaks järgnevatel aastatel veelgi langema, kaasneks sellega otsene majanduslik kahju.

Keskkonnaamet selgitan, et omõju avaldudes tuleb tõendada, et kahju on tekkinud. Keskkonnahäiringu põhjustaja peab kulud katma, kui seadusest ei tulene teisiti (KeÜS § 12).

7) Rail Balticu trassi ehituse käigus on saadetud kohalikele elanikele nn pehme kommunikatsiooni stiilis teavituskirju, ent pole informeeritud, et tegelikkuses realiseeritav projekt nõuab suuri süvendamistöid, mis võtab mitmelt majapidamiselt nii joogivee kui ka igapäevase tarbevee kui ka aiapidamiseks tarviliku vee.

Keskkonnaamet toob välja, et põhjaveetaseme alanduslehtri mõju toodid välja KMH protsessis aruandes. KMH protsess oli avalik ning korraldati ka avalik arutelu.

Mõjude ilmnemisel on ettenähtud leevendusmeetmed (vt p 3.2.2.).

3.6.8. Eraisiku J.R. seisukoht

1) *Eelnõus on mainitud, et kui vesi kaob kaevust, siis 8 tunni jooksul tagate joogivee kinnistule, kuid mis saab olme/tarbeveest - tualett, dušš, nõudepesu jne? Ning mis tähendab see, et te tagate joogivee kinnistule? Vett oleks vaja tuppä siiski saada. Olen üksi elav pensionär ja ei ole mõeldav, et tassiksin vett kogu aeg ämbri kaupa tuppä hoovi peal olevast tünnist.*

Keskkonnaamet selgitab, et avalikul arutelul selgitaks ettevõtte, et kui vesi ära kaob, võtab kinnistu omanik ühendust ettevõttega (ehitajaga) ning lepatakse kokku, kuidas vesi kinnistule või inimese juurde (st eramusse sisse, tuppä) tuuakse ja kas on tarvis ka tarbevett.

2) *Eelnõus on mainitud, et kui vesi kaob kaevust ja mõju on pikaajaline, siis tuleb kaaluda järgmisi variante probleemi lahendamiseks, aga mis on teie mõistes pikaajaline? Inimese eluväärseks eluks on päris ebamugav juba kui nädal aega on vesi kaevust kadunud. Siin tahaks kindlat tähtaega/graaфикut teada!*

Keskkonnaamet toob välja, et kui vesi ära kaob ja ei taastu, see tähendab, et ei ole ajutise veetaseme langusega, leitakse kinnistu omaniku ja ettevõttega koostöös sobilik pikaajaline lahendus. Kinnistu omanik peab ettevõttega ühendust võtma vee kadumisel.

3) *Kas pikaajalise veekadumise korral korraldab Verston Eesti OÜ kinnistu liitumise ühisveevärgiga ning tagab selle ettevõtte kuludega?*

Keskkonnaamet selgitab, et avalikul arutelul kinnitas ettevõtte (ehitaja), et selgitatakse välja, kas inimene soovib ja on võimalik ühisveevärgiga liituda või kui on võimalik, tehakse puurkaev. Kulud tasub ettevõtte. Mõjutatud inimene ei pea ise lisakulusid tegema. Seda ohtu, et inimene jääb veeta, ei ole.

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

[1] Kotkas.envir.ee.

[2] Registrikood 11947047; aadress Järva maakond, Paide linn, Paide linn, Pärnu tn 128, 72720.

[3] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 12.02.2025 nr DM-130128-4 all, taotlus nr T-KL/1026397-2.

[4] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 06.11.2024 nr DM-130128-1, lisa 2.

[5] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 03.03.2025 nr DM-130128-5 ja DM-130128-6 all.

[6] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 03.03.2025 nr DM-130128-7 all.

[7] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 12.03.2025 nr DM-130128-9 all.

[8] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 18.03.2025 nr DM-130128-11 all.

[9] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 15.04.2025 nr DM-130128-31 all.

[10] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 21.03.2025 nr DM-130128-13 all.

- [11] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 08.04.2025 nr DM-130128-26 all.
- [12] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 19.05.2025 nr DM-130128-37 all.
- [13] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 14.05.2025 nr DM-130128-35 all.
- [14] Saadetud kirjad ja vastuskirjad on registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS menetlus nr M-130128 all.
- [15] Arutelu protokoll registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 15.05.2025 DM-130128-36 all.
- [16] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 20.05.2025 nr DM-130128-38 all.
- [17] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 23.05.2025 nr DM-130128-39 all.
- [18] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 28.05.2025 nr DM-130128-42 all.
- [19] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 30.05.2025 nr DM-130128-43 all.
- [20] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 03.06.2025 nr DM-130128-44 all.
- [21] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 04.06.2025 nr DM-130128-46 all.
- [22] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 06.06.2025 nr DM-130128-47 all.
- [23] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 12.06.2025 nr DM-130128-48 all.
- [24] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 13.06.2025 nr DM-130128-49 all.
- [25] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 17.06.2025 nr DM-130128-50 all.
- [26] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 13.06.2025 nr DM-130128-54 all.
- [27] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 29.06.2025 nr DM-130128-56 all.
- [28] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 29.06.2025 nr DM-130128-58 all.
- [29] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 01.07.2025 nr DM-130128-59 all.
- [30] Registreeritud dokuemendihaldussüsteemis 08.07.2025 nr 7-9/25/11950-14 all.
- [31] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 03.07.2025 nr DM-130128-60 all.
- [32] KMH dokumendid kättesaadavad: https://jvis.ttja.ee/modules/dokumendiregister/?search%5bpublic_number%5d=16-6%2F19-3201.
- [33] <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/geoloogia50k>
- [34] <https://envir.ee/veemajanduskavad-2022-2027-eelnou#veemajanduskavade-do>
- [35] <https://keskkonnaportaal.ee/et/teemad/vesi/pohjavesi/pohjavee-seisund>
- [36] <https://keskkonnaamet.ee/keskkonnakasutus-keskkonnatasu/keskkonnakaitaseluba/loa-omajameelespea>.

(allkirjastatud digitaalselt)

Karina Laasik
juhtivspetsialist
veeosakond

Lisa: Keskkonnaluba

Egle Avi
vanemspetsialist
veeosakond